

Watertoetsproces en Wro

Per 1 juli vervangt de Wet ruimtelijke ordening (Wro) de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO). Dat heeft gevolgen voor het watertoetsproces. De watertoets blijft ook onder de Wro een belangrijk instrument, maar de werkzaamheid ervan wordt meer dan voorheen afhankelijk van een proactieve opstelling van initiatiefnemers en waterbeheerders in de initiatieffase van een ruimtelijk plan. De beoordeling van bestemmingsplannen door de provincie vervalt namelijk. Waterbeheerders moeten daarom zelf zorgen voor een goede borging van de waterbelangen. Dat begint al met het benoemen van die belangen in de structuurvisies van gemeenten, provincies en rijk. In de initiatieffase en de ontwikkelfase van een ruimtelijk plan blijft het de gangbare praktijk dat de waterbeheerder een wateradvies geeft. Hij zal vervolgens zelf moeten nagaan of de waterbelangen voldoende meewegen in een ontwerp-bestemmingsplan of een ontwerp-besluit. Als dat volgens hem niet het geval is, kan hij een 'zienswijze' indienen bij de desbetreffende gemeente, en met de provincie en/of het rijk bespreken of het zinvol is ook van die zijde actie richting de gemeente te ondernemen.

Leeswijzer

Deze notitie beschrijft de belangrijkste veranderingen die door de Wro in het watertoetsproces zijn ontstaan. Eind dit jaar zullen deze aspecten zijn verwerkt in de nieuwe Handreiking 3.

De notitie begint met enkele inleidende paragrafen over de Wro. Dan volgt een onderdeel over de gevolgen van de Wro voor de watertoetsprocedure. Aan het slot komt kort het in de Wro opgenomen exploitatieplan aan de orde, evenals de nieuwe Waterwet en de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken.

Kernpunten uit de Wro

Centraal uitgangspunt Wro: decentraal wat kan, centraal wat moet

De belangrijkste sturingsfilosofie van de Wro is dat duidelijk wordt wie op welk niveau waarvoor verantwoordelijk is, vanuit de gedachte: 'decentraal wat kan, centraal wat moet'. De Wro is gericht op het bereiken van een duurzame en goede ruimtelijke ordening. De wet geeft ruimte aan gemeenten voor lokale en intergemeentelijke oplossingen en biedt de provincie en het rijk instrumenten om het provinciaal en rijksbelang op een goede manier te behartigen. Duidelijkheid vooraf is hierbij een belangrijk uitgangspunt.

De Wro gebruikt beleidsinstrumenten en uitvoeringsinstrumenten. Deze worden hierna kort toegelicht.

Procedurevrije en vormvrije structuurvisie als beleidsinstrument

Rijk, provincies en gemeenten moeten één of meer structuurvisies vaststellen voor hun grondgebied. Zij kunnen dit doen voor een beleidsaspect, bijvoorbeeld water, ecologie of volkshuisvesting.

Structuurvisies gelden beleidsmatig en juridisch niet voor andere overheden. Het desbetreffende overheidsorgaan bindt wel zichzelf door een structuurvisie. Een

structuurvisie is geen beleidsregel als bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Gemotiveerd afwijken is mogelijk.

De structuurvisie is een vormvrij instrument. Tegen een vastgestelde structuurvisie is geen bezwaar of beroep mogelijk. De procedure waarmee een structuurvisie tot stand komt, is niet in de wet opgenomen. De desbetreffende overheid bepaalt zelf de procedure, tenzij uit aanpalende wetgeving of bestuursakkoorden voortvloeit dat er een bepaald traject moet worden doorlopen. Dit kunnen bijvoorbeeld de wettelijke bepalingen voor de milieueffectrapportage zijn, de watertoetsprocedure volgens het Nationaal Bestuursakkoord Water, of de eisen aan zorgvuldig bestuur volgens de Algemene wet bestuursrecht.

Als een structuurvisie ruimtelijke ontwikkelingen bevat, wat vaak het geval zal zijn, moet op basis van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) bekend worden gemaakt dat een structuurvisie wordt voorbereid. Deze verplichting geldt niet als er een milieueffectrapport moet komen; dan vindt de kennisgeving in dat kader plaats.

Bestemmingsplan, beheersverordening en projectbesluit als uitvoeringsinstrument

Via de uitvoeringsinstrumenten kan het in de structuurvisies opgenomen beleid worden gerealiseerd. Deze instrumenten zijn:

- bestemmingsplan
- inpassingsplan
- projectbesluit
- beheersverordening
- buiten toepassing verklaren beheersverordening en
- (tijdelijke) ontheffing.

Bestemmingsplan/inpassingsplan om ruimtelijke functies juridisch vast te leggen

Het bestemmingsplan kennen we nu ook. De inhoud van het bestemmingsplan zal als gevolg van de Wro niet veel veranderen. De formele procedure van het bestemmingsplan is verkort. De provincie hoeft bestemmingsplannen niet meer goed te keuren. Belangrijk is wel dat het rijk en de provincie nu ook zelf bestemmingsplannen kunnen vaststellen. Deze plannen heten 'inpassingsplannen', maar zijn volledig gelijk aan bestemmingsplannen. Het rijk kan inpassingsplannen maken als er sprake is van nationale belangen; de provincie kan dat doen bij provinciale belangen. De Wro geeft niet aan wat nationale of provinciale belangen zijn. Dit bepaalt de desbetreffende overheid zelf. Eventuele geschillen daarover worden in het kader van een plan uitgevochten bij de Raad van State.

Gemeenten zijn verplicht om voor hun hele grondgebied geldige bestemmingsplannen te maken, tenzij ze voor een bepaald gebied kiezen voor een beheersverordening (zie hierna). Net als nu moet een bestemmingsplan eens in de tien jaar worden herzien. Doen gemeenten dit niet, dan mogen zij op basis van deze verouderde bestemmingsplannen geen leges voor bouwvergunningen heffen.

Projectbesluit om de bestemmingsplanprocedure gefaseerd te doorlopen

Het projectbesluit komt min of meer in plaats van de artikel 19 WRO-vrijstelling. Een projectbesluit houdt in dat overheden kunnen besluiten medewerking te verlenen aan een project. Ze kunnen dan voorschriften en beperkingen aan het besluit verbinden. Een projectbesluit gaat vergezeld van een goede ruimtelijke onderbouwing. Als een overheid voor een gebied een projectbesluit neemt, wordt het bestemmingsplan voor dat gebied buiten toepassing verklaard. Het projectbesluit is dan het kader voor

vergunningaanvragen. Een projectbesluit moet binnen een jaar, of een nader te bepalen termijn van maximaal vijf jaren, worden vertaald in een bestemmingsplan of een beheersverordening (zie hierna). Hiermee wordt het 'gat' in het bestemmingsplan gedicht. Het projectbesluit wordt wel eens een 'voorbestedingsplan' genoemd. De bevoegdheid tot het nemen van een projectbesluit ligt bij de gemeente, de provincies en het rijk. De provincie kan een projectbesluit nemen voor zaken van provinciaal belang en het rijk – in dit geval de minister van VROM – voor zaken van nationaal belang. Ook hier moeten het rijk en de provincie zelf aangeven wat hun belangen zijn.

Beheersverordening om de bestaande situatie vast te leggen

Als in een gebied geen ruimtelijke ontwikkelingen zijn voorzien en het beleid erop is gericht de bestaande situatie vast te leggen, dan kan de gemeente gebruikmaken van de beheersverordening. Voor een gebied geldt dan geen bestemmingsplan, maar de beheersverordening. Een beheersverordening kan alleen de bestaande situatie planologisch regelen. Een zogenoemde 'bestaande situatie' is de feitelijke situatie of de op basis van het geldende bestemmingsplan toegestane situatie. Alleen de gemeente heeft de bevoegdheid een beheersverordening vast te stellen.

Buiten toepassing verklaren van de beheersverordening

Als voor een gebied een beheersverordening geldt, kan geen gebruik worden gemaakt van het projectbesluit. Een projectbesluit is gekoppeld aan het bestemmingsplan. Om toch medewerking te kunnen verlenen aan een initiatief dat in strijd is met een beheersverordening, kunnen de gemeente, de provincies en het rijk besluiten af te wijken van de beheersverordening en deze verordening buiten toepassing verklaren. De provincies en het rijk hebben deze bevoegdheid alleen als er sprake is van provinciale of nationale belangen. Het besluit tot het buiten toepassing verklaren van de beheersverordening is verder gelijk aan het projectbesluit. Een dergelijk besluit moet ook binnen een jaar of een nader te bepalen termijn van maximaal vijf jaar worden vertaald in een bestemmingsplan of een beheersverordening.

Ontheffing (waaronder tijdelijke)

Net als onder de vorige ro-wetgeving is het ook nu mogelijk ontheffing te verlenen voor planologische 'kruimels' die zijn genoemd in artikel 4.1.1 Bro. Een voorbeeld is een gebouwtje voor het waterverkeer met een oppervlakte van 50 m², bestaande uit één bouwlaag met een maximumhoogte van 5 meter. 'Ontheffing' is het nieuwe woord voor vrijstelling. Naast de permanente ontheffing kent de Wro de tijdelijke ontheffing. Dit instrument kan worden toegepast voor tijdelijke voorzieningen. De ontheffingstermijn bedraagt ten hoogste vijf jaar.

Doorwerking rijks- en provinciaal beleid

Hiervoor is al melding gemaakt van de mogelijkheid van het rijk en de provincies om zelf inpassingsplannen te maken en om zelf projectbesluiten en afwijkingsbesluiten van beheersverordeningen te nemen. Het rijk en de provincies kunnen echter ook zonder deze instrumenten toe te passen hun beleid juridisch laten doorwerken. Zij kunnen vooraf regels stellen voor de inhoud van bestemmingsplannen, projectbesluiten en beheersverordeningen, of een proactieve of reactieve aanwijzing geven. Het moet dan wel weer gaan om nationale respectievelijk provinciale belangen.

De aanwijzing tot rijksbelang of provinciaal belang moet in principe in het kader van een structuurvisie gebeuren. Daaromheen kunnen het rijk en de provincies ook 'los' verklaren dat bepaalde onderwerpen rijks- of provinciaal belang zijn.

Regels vooraf

De provincies kunnen vooraf regels stellen door verordeningen uit te vaardigen; het rijk – in dit geval de minister van VROM of de desbetreffende minister – door een algemene maatregel van bestuur (AMvB). De overheden waarop de regels betrekking hebben, moeten dan hun plannen, besluiten of beheersverordeningen binnen een aangegeven termijn in overeenstemming brengen met de regels. Hierdoor zijn zij verplicht het beleid van het rijk of de provincie te volgen.

Proactieve aanwijzing

In concrete situaties kunnen de provincies en het rijk ook proactieve aanwijzingen geven. Deze aanwijzingen hebben betrekking op het maken van een bestemmingsplan (rijk en provincie richting gemeente), op het doen uitvaardigen van een provinciale verordening (rijk richting provincie) of op het geven van een provinciale aanwijzing (rijk richting provincie).

Reactieve aanwijzing

De reactieve aanwijzing vindt plaats nadat de gemeente een bestemmingsplan heeft vastgesteld of een projectbesluit heeft genomen waarbij het rijk en/of een provincie een zienswijze hebben/heeft ingediend die de gemeente niet heeft opgevolgd. De aanwijzing houdt in dat een aangegeven gedeelte van het bestemmingsplan of het projectbesluit geen deel blijft uitmaken van het bestemmingsplan of het projectbesluit en dat de gemeente voor dit gedeelte een nieuw bestemmingsplan moet vaststellen met inachtneming van hetgeen in de reactieve aanwijzing is bepaald. Van de reactieve aanwijzing mag alleen gebruik worden gemaakt als het rijk of de provincies niet vooraf regels heeft/hebben kunnen stellen.

Gevolgen van de Wro en het Bro voor het watertoetsproces

De Wro en het Bro noemen de watertoetsprocedure niet expliciet. Het Bro geeft wel aan dat moet worden overlegd bij de voorbereiding van een bestemmingsplan of een projectbesluit. De gesprekspartners zijn de waterschappen en die diensten van het rijk en de provincie die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening, of die belangen behartigen die in het plan of het besluit in het geding zijn. Verder bepaalt het Bro dat de toelichting op het plan of de ruimtelijke onderbouwing aangeeft, op welke wijze rekening is gehouden met de gevolgen voor de waterhuishouding. Dit betekent dat de waterparagraaf een belangrijk onderdeel blijft van het bestemmingsplan, dan wel van de ruimtelijke onderbouwing van een projectbesluit. In de Toelichting op het Bro wordt de watertoetsprocedure wel genoemd. De wetgever gaat er vanuit dat de huidige praktijk wordt voortgezet.

In de procedurebepalingen van de Wro voor het bestemmingsplan en het projectbesluit is opgenomen dat de kennisgeving van een ontwerpbesluit wordt toegezonden aan de instanties die bij het overleg zijn betrokken, dus ook de waterbeheerders. Deze instanties zijn dus altijd op de hoogte van het feit dat een

procedure formeel is gestart en dat zij zienswijzen kunnen indienen als hun waterbelangen in het ontwerpbesluit onvoldoende zijn beschermd.

Het watertoetsproces in de nieuwe praktijk

De Watertoets blijft ook onder de Wro een belangrijk procesinstrument. De toets moet worden toegepast bij alle ruimtelijke uitvoeringsinstrumenten (bestemmingsplan, inpassingsplan, projectbesluit, beheersverordening, buitentoepassingverklaring en ontheffing). De bestaande werkwijzen kunnen veelal worden voortgezet. De Wro brengt hierin inhoudelijk geen verandering. Alleen de beoordeling gaat anders en dat maakt een proactieve houding van de waterbeheerder in de voorgaande processtappen des te belangrijker.

Stap 1 de initiatieffase

Op het moment waarop een ruimtelijk initiatief wordt ontwikkeld moeten waterbelangen al zo veel mogelijk expliciet en eenduidig zijn benoemd. De aangewezen plaatsen daarvoor zijn de structuurvisies die rijk, provincies en gemeenten moeten maken. Waterbeheerders moeten dan ook vroegtijdig zijn betrokken bij de beleidsontwikkeling voor structuurvisies. Hoe dit gebeurt, is afhankelijk van de aard, de omvang en het abstractieniveau van een structuurvisie. Zowel de waterbeheerders als de overheden die een structuurvisie opstellen, moeten hiertoe – vanuit hun eigen rol – actie ondernemen. Waterbelangen die voor rijk en provincies zwaar wegen moeten in de structuurvisies worden betiteld als ‘nationaal’ of ‘provinciaal belang’. Dat geeft een basis voor het effectief doorlopen van de volgende stappen in het watertoetsproces. Zo kunnen rijk en provincie hun beleid goed laten doorwerken in een AMvB, een verordening of een proactieve aanwijzing.

Stap 2 de ontwikkelfase

Deel van de ontwikkelfase is het bestemmingsplan. Als het rijks- of provinciaal belang zo groot is dat het niet logisch is dat de gemeente een besluit neemt, kunnen de provincie en het rijk zelf ‘inpassingsplannen’ maken. Maakt de gemeente een bestemmingsplan zelf – wat meestal het geval is – dan is het van groot belang ontwerpbestemmingsplannen of ontwerpprojectbesluiten goed voor te bereiden. Dat voorkomt mogelijke ‘zienswijzen’ of ‘reactieve aanwijzingen’ in de besluitvormings- en beoordelingsfase. Omdat de Wro de gemeenten weinig tijd geeft om een bestemmingsplan vast te stellen of een projectbesluit te nemen, zal zo’n complicatie niet welkom zijn. Tot de goede voorbereiding behoort het vroegtijdig betrekken van de waterbeheerder bij de planvorming. In deze fase geeft de waterbeheerder zijn ‘wateradvies’

Stap 3 de besluitvormings- en beoordelingsfase

Of het plan/besluit op een juiste manier het watertoetsproces heeft doorlopen en of de juiste afwegingen zijn gemaakt, moet worden beoordeeld op het moment dat een ontwerpbestemmingsplan of een ontwerpprojectbesluit ter inzage wordt gelegd. Dus vóór het besluit wordt genomen. De tot dusver verplichte provinciale goedkeuring van bestemmingsplannen en van de verklaringen van geen-bezwaar, is in de Wro vervallen. De waterbeheerder moet voortaan op eigen initiatief bepalen of de wateraspecten op een goede manier in het ontwerp zijn opgenomen en voldoende juridisch zijn geborgd. En wanneer andere belangen voorgaan, moet hij nagaan of er voldoende compensatie in het plan of besluit zit.

Als de genoemde belangen niet voldoende zijn meegewogen, dient de waterbeheerder een 'zienswijze' in tegen het ontwerpbestemmingsplan of het ontwerpprojectbesluit.

Vindt de waterbeheerder een aspect zo belangrijk dat het indienen van een zienswijze te weinig borging geeft van het waterbelang, dan moet hij in overleg treden met de desbetreffende provincie en/of de VROM-inspectie. In overleg met de waterbeheerder spreken provincie en rijk of het zinvol en haalbaar is om ook als provincie of rijk een 'zienswijze' in te dienen.

De waterbeheerder staat niet met lege handen wanneer blijkt dat zijn wateradvies niet of onvoldoende in een bestemmingsplan of projectbesluit is meegenomen. Hij kan dan steun zoeken bij de provincie en/of het rijk die een 'reactieve aanwijzing' kunnen geven. De waterbeheerder zelf kan dat niet. Maar rijk en provincie mogen over een bepaald aspect alleen een reactieve aanwijzing geven, wanneer het betreffende aspect als 'provinciaal belang' of als 'rijksbelang' is vastgelegd. Op dit punt komt dus sterk naar voren waarom waterbelangen zo goed mogelijk in structuurvisies moeten worden benoemd (zie stap 1).

Overgangsrecht: oude procedure blijft werken voor ingediende plannen

Bestemmingsplannen die voor 1 juli 2008 ter inzage zijn gelegd voor de vaststellingsprocedure, vallen onder het oude recht. Hiervoor gelden nog de regels van de 'Aanvulling Handreiking Watertoets 2' uit 2007.

Bestemmingsplannen die na 1 juli 2008 ter inzage worden gelegd, vallen onder het nieuwe recht. De genoemde handreiking kan ook op deze plannen worden toegepast, met inachtneming van wat in deze notitie is vermeld.

Vrijstellingsverzoeken van vóór 1 juli 2008 worden afgedaan op basis van het oude recht. De bepalingen ten aanzien van artikel 19 WRO blijven dus van toepassing.

Vrijstellingsverzoeken van ná 1 juli 2008 vallen onder het recht van de Wro. Voor deze gevallen moet de desbetreffende overheid dus ontheffing verlenen, een projectbesluit nemen of het bestemmingsplan herzien.

De volgende tabel laat de veranderde begrippen zien:

oude begrippen	nieuwe begrippen
(inter)gemeentelijke structuurplannen, regionale structuurplannen, streekplannen, streekplanuitwerkingen, pkb's	structuurvisie(s)
Bestemmingsplan	bestemmingsplan/inpassingsplan beheersverordening
artikel 19, lid 1 en 2 WRO-vrijstellingen	projectbesluiten
artikel 19, lid 3 en art. 17 WRO- (tijdelijke) vrijstellingen	ontheffingen (tijdelijke)
Aanlegvergunning	aanlegvergunning
	sloopvergunning
wijzigingsplan (art. 11 WRO)	wijzigingsplan
uitwerkingsplan (art. 11 WRO)	uitwerkingsplan
nadere eisen (artikel 15 WRO)	nadere eisen

Exploitatieplan om financiering mogelijk te maken

Veel gemeenten geven er de voorkeur aan om de kosten van voorzieningen voor de waterhuishouding in privaatrechtelijke overeenkomsten te regelen in een grondexploitatie. De Wro biedt de overheden daarnaast de mogelijkheid om langs publiekrechtelijke weg kosten op derden te verhalen. Dat zijn de kosten voor het voorbereiden en uitvoeren van een bestemmingsplan, een projectbesluit of het buiten toepassing verklaren van een beheersverordening die de bouw toestaan van één of meer woningen of enkele andere in het Bro genoemde gebouwen. Onder de verhaalbare kosten vallen ook de kosten van riolering, met inbegrip van bijbehorende werken en bouwwerken, de kosten van waterpartijen en watergangen en van voorzieningen voor de waterhuishouding. Deze voorzieningen kunnen voortvloeien uit de afspraken die in het watertoetsproces zijn gemaakt.

Bovendien is het in het kader van een exploitatieplan mogelijk om eisen te stellen aan de werken en de werkzaamheden voor het bouwrijp maken, het aanleggen van nutsvoorzieningen en het inrichten van de openbare ruimte. Wateraspecten maken hiervan deel uit.

Tijdens het watertoetsproces is het daarom goed om – met het oog op de uitvoerbaarheid van de afgesproken watervoorzieningen – ook aandacht te besteden aan de mogelijkheden van het exploitatieplan.

Waterwet; doorwerking in de ruimtelijke ordening

De Waterwet treedt naar verwachting in 2009 in werking. Deze wet biedt instrumenten om het waterbeheer op een doeltreffende en doelmatige manier op te pakken. Het gaat te ver om in deze notitie de inhoud van de Waterwet te bespreken. De opmerking dat de wet voorziet in een nieuw stelsel van plannen volstaat voor dit moment. Op rijksniveau wordt een nationaal waterplan gemaakt. Dit plan bevat de hoofdlijnen van het nationale waterbeleid en de daartoe behorende aspecten van het nationale ruimtelijk beleid. De provincies maken één of meer regionale waterplannen. Deze plannen bevatten het provinciale beleid. De ruimtelijke aspecten van die plannen van het rijk en de provincies worden aangemerkt als structuurvisies in de zin van de Wro. Op basis van deze structuurvisies kunnen AMvB's of provinciale verordeningen worden opgesteld. Op deze manier kunnen de plannen van de Waterwet doorwerken in de ruimtelijke ordening en ervoor zorgen dat de waterbelangen op een goede manier worden geborgd.

Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken

Deze wet is op 1 januari 2008 in werking getreden. De wet wijzigde de Gemeentewet, de Wet op de Waterhuishouding en de Wet milieubeheer. De wijzigingen van de Wet op de Waterhuishouding worden opgenomen in de Waterwet. Door de Wet gemeentelijke watertaken kunnen gemeenten de wateropgave in bebouwd gebied beter aanpakken. De wet heeft betrekking op afval-, hemel- en grondwater, en biedt de gemeenten betere mogelijkheden om de kosten van voorzieningen te verhalen via een rioolheffing of de baatbelasting. De kosten voor de watermaatregelen die in het Watertoetsproces zijn afgesproken, kunnen via deze wet worden geregeld.

Conclusie: meer pro-actief zijn en alert blijven

De Wro verandert in de praktijk inhoudelijk weinig aan de Watertoets zelf. In de ontwikkel- en adviesfase van een planproces verandert ook het watertoetsproces niet wezenlijk. In de initiatieffase zullen zowel initiatiefnemers als waterbeheerders pro-actief moeten blijven handelen. Waterbeheerders zullen moeten doorgaan met het

bekendmaken van hun waterbelangen en die op zo'n manier expliciet moeten beschrijven dat ruimtelijke ordenaars deze belangen kunnen vertalen naar een plan en een ontwerp. Ook zullen waterbeheerders moeten werken aan een goede relatie met provincie, rijk en andere waterbeheerders. En zij moeten er alert op zijn dat provincie en rijk de waterbelangen in hun structuurvisies als provinciaal en rijksbelang aanwijzen. Dan kunnen ze bij provincie en rijk aankloppen om de waterbelangen via een AMvB en verordening en eventueel met een proactieve en reactieve aanwijzing veilig te stellen. De provincies gaan hier overigens in de praktijk verschillend mee om.

Het is en blijft van groot belang dat de wateraspecten op een goede wijze een plek krijgen in de instrumenten van de Wro. Alle plannen, besluiten en verordeningen moeten zorgvuldig tot stand komen. Daarbij moet rekening worden gehouden met de aanwezige waarden, kwaliteiten en belangen. Vroegtijdig overleg met de waterbeheerders conform Handreiking II blijft een vereiste.

Doordat de provinciale goedkeuring van bestemmingsplannen en de verklaringen van geen bezwaar in het kader van artikel 19 WRO vervallen, verandert de beoordelingsfase. Voordat een besluit wordt genomen, moet de waterbeheerder zelf al beoordelen of de wateraspecten goed in ogenschouw zijn genomen en juist zijn gewaardeerd. Anders moet een zienswijze tegen het besluit worden ingediend. Als deze zienswijze niet wordt gehonoreerd, dan moet bij bestemmingsplannen tegen het vaststellingsbesluit beroep worden aangetekend bij de Raad van State. Bij projectbesluiten moet een beroepschrift tegen dit besluit worden ingediend bij de rechtbank. Tegen een besluit tot vaststelling van structuurvisies is geen beroep mogelijk.

Het is van groot belang bij alle ruimtelijke uitvoeringsinstrumenten en bij structuurvisies al in het traject dat voorafgaat aan de besluitvorming duidelijkheid te krijgen over het wateraspect.

Op het gebied van het water kunnen het rijk of de provincie juridisch alleen optreden als in de structuurvisies de wateraspecten zijn benoemd als nationaal respectievelijk provinciaal belang. Waterbeheerders moeten er om die reden bij het rijk en de provincies op aandringen dat de waterhuishouding als provinciaal en rijksbelang wordt benoemd.